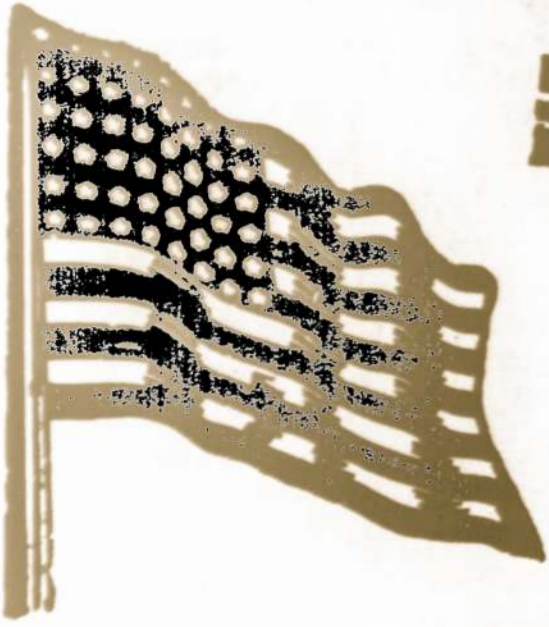

SANDARA

THE LEAGUE

LITHUANIAN

NEWSPAPER

FINA NUO 1918 METŲ

SANDARA

Published by the
Lithuanian National League
of America

Consisting of 100 Branches Located
in All Principal Cities of the
UNITED STATES

840 West 33rd Street,
Chicago, Ill. 60608
Telephone: (312) 927-4789

PRICE 40 CENTS

RUGPIŪTIS 27 - AUGUST 27, 1979

NR. 13.

Kalbės iš okupanto ištrūkės ROMAS GIEDRA

AMERIKOS LIETUVIŲ IX KONGRESAS

HOLLENDEN HOUSE, CLEVELAND, OHIO 1979 m. spalio 13-14 d.d.

AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS SUVAŽIAVIMAS

1979 m. spalio 12 d.

Amerikos Lietuvių Kongrese Gen. Konsulas A. SIMUTIS kalbės apie Lietuvos laisvės viltis, VLIKo pirm. DR. K. BOBELIS apie Lietuvos reikalus Helsinkio, Beogrado, Madrido konferencijose, DR. V. STANKUS apie mūsų jaunąją kartą ir jos dalyvavimą politikoje. Bus ir amerikiečių kalbėtojų. Dalyvaus abudu išeivijos lietuviai vyskupai: VYSK. V. BRIZGYS ir VYSK. A. DEKSNYS. Ypat ingai įdomų pranešimą padarys neseniai iš Lietuvos okupantų ištrūkės ROMAS GIEDRA, ką jis išgyveno kalėjimuose ir kokios nuotaikos Lietuvoje.

Čiurlionio ansamblis giedos per mišias katedroje ir atliks bankiete meninę programą.

VLIKAS IR ALTA REMIA PABALTIEČIŲ REIKALAVIMUS MASKVOJE

Ryšium su Pabaltijo valstybių atstovų demaršu Maskvoje reikalaujant Lietuvai, Latvijai ir Estijai laisvo apsisprendimo, Vlikas ir Alta Amerikiečių spaudai išsiuntinėjo šitokio turinio pareiškimą: "Visi laisvojo pasaulio lietuviai, stipriai paremia ryžtingą pareiškimą, padarytą Pabaltijo valstybių 45 disidentų Maskvoje, reikalaujant atšaukti Molotovo - Ribentropo paktą ir siekiant laisvo apsisprendimo ir laisvės Lietuvai, Latvijai ir Estijai, kurias neteisėtai užgrobė Sovietų Sąjunga, kas buvo ano susitarimo rezultatas.

Sovietų Sąjunga tiesioginiai ir grubiai pažeidė Helsinkio 1975 m. susitarimą, neleidama Pabaltijo valstybėms spręsti savo likimo.

Vyriausiasis Lietuvai išlaisvinti Komitetas ir Amerikos Lietuvių Taryba atkreipia tą baigiamąjį Helsinkio susitarimo aktą pasirašiusių valstybių dėmesį, prašydama paremti Pabaltijo tautų laisvės reikalavimus.

Amerikos Lietuvių Taryba ragina visus Atstovų Rūmuose remti House Concurrent Resolution 147, kuri reikalauja, kad JAV vyriausybė paremtų Pabaltijo valstybes."

Ši reikalavimą Vlikas telegrama perteikė visoms 35 Helsinkio susitarimą pasirašiusioms valstybėms.

Amerikiečių spaudos agentūra United Press International iš Maskvos praneša, jog 45 asmenų grupė iš LATVIJOS, LIETUVOS ir ESTIJOS paskelbė pareiškimą dėl 1939 m. pasirašyto Stalino-Hitlerio pakto, kuriuo remiantis bolševikai okupavo Pabaltijo kraštus, pabrėždami jo nelegalumą ir reikalaudami laisvo apsisprendimo, žinoma, okupacinę kariuomenę ir policiją ištraukus.

Ši grupė, kurioje yra trys kunigai, šį drąsų pareiškimą įteikė vakariečių spaudos atstovams ryšium su sovietų - vokiečių nepuolimo sukakties metinėmis. Pabaltijo grupės reikalavimas specialiu pareiškimu yra paremtas sovietų disidentų vado A. Sacharovo, eilės kitų žymiųjų vietos disidentų bei Helsinkio grupės kovotojų už žmogaus teises. Pareiškimas nusiųstas Vakarų ir Rytų Vokietijų vyriausybėms ir Jungtinėms Tautoms. Jame pabrėžiama, kad sovietų armija išgyviavo į šiuos kraštus, pasiremdama tos sutarties slapta Klausule, pasirašyta grobuoniškųjų ano meto užsienių reikalų ministrų V. Molotovo ir J. von Ribentropo.

"Molotovo - Ribentropo paktas yra dviejų didžiųjų istorijos tironų Hitlerio ir Stalino nusikaltimas prieš taiką ir humaniškumą ir sudaręs sąlygas antrajam pasauliniam karui" - jame sakoma. Esant šiai nelegaliai padėčiai, sovietų valdžia turi atitraukti savo karines jėgas iš Pabaltijo teritorijos.

ROMAS GIEDRA SU ŽMONA LIDIJA.
(Nuotrauka Gedimino Janulos)

Ištrūkės iš okupantų kalėjimų ir prieš kelis mėnesius pasiekęs JAV ROMAS GIEDRA dalyvaus Amerikos Lietuvių Kongrese, Clevelande, ir papasakos apie savo išgyvenimus bei apie dabartinę padėtį Lietuvoje. Jis 1962 m., dar būdamas jaunas gimnazistas, su savo draugais bandė lėktuvu pabėgti į Švediją, tačiau neįstengė lėktuvo užvesti ir tada automobiliu mėgino pasprukti į Lenkiją. Buvo sulaukyti prie sienos ir visi areštuoti. Romas, kaip nepilnametis, gavo mažesnę bausmę, o trims kitiems skyrė po 12 metų kalėjimo. Kaip nepilnametis išleistas anksčiau. Jis tęsė studijas ir Klaipėdoje baigė politechnikos mokyklą. Atvykęs pas savo tėvus į Los Angeles, gavo elektrotechnikos darbą. Jis yra uolus, patriotinio nusistatymo lietuvis. Amerikos Lietuvių Kongrese, Clevelande, išgirsime jo įdomų pranešimą. Kartu su juo dalyvaus ir jo žmona Lidija.

GAUSIAI DALYVAUKIME AMERIKOS LIETUVIŲ KONGRESE

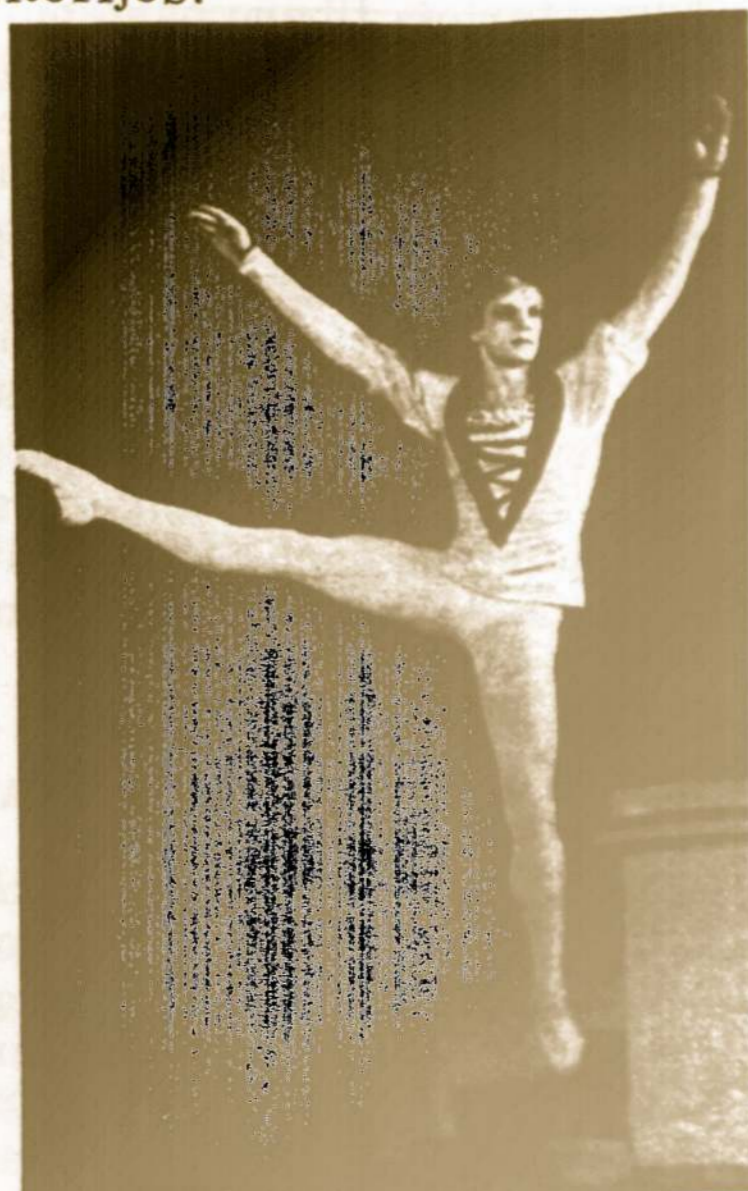
Š. m. spalio 13-14 dienomis Clevelande šaukiamas IX Amerikos Lietuvių Kongresas. Visų tautiečių patriotinė pareiga aktyviai dalyvauti šiame kongrese ir visokeriopai remti rengėjų ALT-os pastangas, kad šis kongresas būtų sėkmingas. Sandaros organizacija yra viena iš pagrindinių grupių nuo pat ALT-os įsikūrimo. Mykolas Vaidyla buvo vienas iš ALT-os pirmųjų kūrėjų. Sandara, ALT-as ir Lietuvos išlaisvinimas yra vienas ir tas pats dalykas.

Kviečiame visus sandariečius, kuriems laikas ir galimybės leidžia, dalyvauti IX Amerikos Lietuvių Kongrese, Clevelande. O kongresui linkime, kad jis būtų gausus, darbingas, gyvas ir ir vieningas savo veikla.

Šis kongresas vyksta niūriose aplinkybėse, kada pasaulis ir jo gynėja JAV pergyvena sukrėtimus, kada reiškiasi ekonominiai ir politiniai sunkumai, kada pasaulyje dar daug yra pavergtų tautų ir jų išsilaisvinimo viltys vis tęsiasi metu metais... Tad nelengva veikti mūsų veiksniams, ieškantiems draugų kovoje už šventą teisę - laisvę Lietuvai. Būdami laisvojo pasaulio laisvi piliečiai, galime turėti savo asmeninę nuomonę daugeliu klausimų. Tačiau, kai klausimas liečia mūsų pagrindinį tikslą - kovą už Lietuvos laisvę - būkime vieningi, nes vienybėje galybė! Juo labiau atminkime, kad savo padėtimi nesame vieni. Mažiau-siai šimtas milijonų yra susilaukę mūsų likimo. Junkimės kovon su jais!

Išgirsime Amerikos Lietuvių Tarybos kvietimą - visus lietuvius jungtis į bendrą Lietuvos laisvinimo darbą, vadovaujantis Amerikos Lietuvių 1979 metų Kongreso šūkiu: "Lietuvnis nepavargs kovoje už Lietuvos laisvę!"

ALEXANDER GODUNOV, Bolšoj baletto žvaigždė, paskutinį kartą šoka scenoje prieš pabėgimą iš sovietinio "rojaus". Jis, begastroliuojant Bolšoj baletui Amerikoje, paprašė amerikiečių politinio prieglobsčio ir pasiliko Amerikoje. Jo žmona, irgi garsi baletto šokėja, sulaukė sovietų lėktuvą net 72 val., nutarė grįžti į Maskvą pas savo motiną. Ne vienas toks pasitraukimas iš sovietų Rusijos liudija, kad net baletto šokėjai neturi profesinės laisvės savo kuryboje...

LIETUVIS NEPAVARGS KOVOJE UŽ LIETUVOS LAISVĘ!

SANDARA

LITHUANIAN NEWS PAPER

Published bi-weekly on Mondays, except July,
by the LITHUANIAN NATIONAL LEAGUE OF AMERICA, INC.
Second class postage paid at Chicago, Illinois
Sandara (USPS 480-880)

GENERAL OFFICE:
840 West 33rd Street, Chicago, Ill. 60608

Phone Yards 7-4789

SUBSCRIPTION RATES: UŽSAKYMŲ KAINA:
In The United States per year \$7.00 Suvienytose Valstybėse metams \$7.00
In Foreign Countries per year \$7.00 Užsienyje metams..... \$7.00

Opinions expressed in any column appearing in the SANDARA, including those of staff members, reflect the views of the writer only. The opinions may or may not be in agreement with those of the Lithuanian National League of America.

SANDAROS REDAKCIJA
Redaktorius: G.J. Lazauskas
Redaktoriaus pavaduotojai: P. Bružas,
E. Boreička, Ign. Andrašiūnas
Skyrių redaktoriai: Janė Bajerčienė,
B. Brazdžionis,
Redakcijos nariai: P. Venclova, Juo-
zas Kapačinskas, K. Tautkus.
Redakcijos telefonai: (312) 927-4789
arba (312) 543-8198

SANDAROS ADMINISTRACIJA
Administratorė: Edita Rimkienė
Ekspeditorius: Stasys Dagys
Administracijos telefonai:
(312) 927-4789 Pirmadienį, Antradienį
ir Trečiadienį 10 val - 12 val.
ir 1 val - 6 val. p.p.
Kitu laiku, esant svarbiam reikalui,
galima skambinti (312) 543-8198.

SANDAROS BENDRADARbiai
Dr. Alg. Budreckis, Alg. Budreckas, Jonas
Bernotas, Vladas Bajerčius, Bronius
Bajerčius, Aleksandras Chaptikas, Po-
vilas P. Dargis, Alena Devenienė,
Pearl Jasis, Ona Jonckienė, Alfonsas
Giedraitis, Zigmas Gura, K. Baltruko-
nis, J. Krasinskas, Teodora Kuzienė,
adv. Charles Kal, Jonas Kutra, M.
Mackevičius, Vyt. Mačys, L. Obolėnas,
P. Petrušaitis, Juozas Ruokis, Juozas
Skėvyas, A. Sukauskas, Vyt. Širvydas,
P. Šulys, M. Tamulėnas, P. Turūta, Are-
jas Vitkauskas, Jurgis Žilinskas,
Vikt. Motušis, St. Paulauskas ir kt.
Fotografai: Čiprijonas Genutis, M. Nagys,
Juozas Tamaševičius, V. Noreika.

TALKININKAI, kurie norėtų bet kuo pri-
dėti prie Sandaros darbų, prašomi
pranešti red. ir adm. telefonais.

BOSTONO Padangėje

BRUOŽAI

● Neseniai knygynuose pasirodė veika-
las "THE PUNISHED PEOPLE", kurio
autorius yra istorikas ALEXANDER NIE-
KRICH, patekęs čia iš raudonosios im-
perijos ir dirbęs Harvardo univer-
sitetu tyrimų centre. Jis smulkiai apra-
šo sovietų vykdomus trėmimus, konkre-
čiai kalbėdamas apie trėmimus Krymo
totorių, karačajų, čečen-ingušų, kara-
bino - balkarų, kalmu u, vokiečių. Žy-
mi knygos dalis skiriama ir Pabaltijo
valstybių gyventojų trėmimams. Būtų ge-
rai, kad šią knygą pasiskaitytų Bimba ir
Jokubka, kurie nuolat apsisėilėję tvirti-
no, jog esanti gryna melagystė.

● Senatorius HOWARD BAKER, kal-
bėdamas New Orleans JAV karo vetera-
nų suvažiavime, pabrėžė pavojų, kurį su-
daro didžiulis sovietų ginklavimasis. Sa-
vo ugningoje kalboje senatorius įspėja ne-
ratifikuoti SALT II, kol nebus padarytos
atitinkamos pataisos. Forma tos sutarties,
kurią pasirašė prez. J. Carter, mums
nepriimtina ir reikalinga daugelio patai-
sų. Senatorius susilaukė audringo vete-
ranų pritarimo.

● ANDREW YOUNG - JAV ambasado-
rius prie Jungtinių Tautų, nesykį sudar-
ęs savo kraštui meškos patarnavimą
nediplomatiška laikysena, vėliausiai su-
kėlė didelę audrą, įsivėlęs į slaptos pa-
sitarimus su palestiniečių delegatais, ne-
turėdamas iš savo bosų tam įgaliojimų.
Jautriausiai į tai re-agavo žydai, sukėlę
triukšmą. Prez. J. Carter, daug kar-
tų kad ir nevyksiai gyngs jį, šį kartą
supasavo "su apgailėstavimu priėmęs
jo atsistatydinimą". Tokiu prezidento
sprendimu betgi nelaimingi juodųjų va-
dai, tame įžiūrėję atleistą ambasadorių
esant atlaidu ožiū arabų - žydų nesiba-
igiančioje įtampoje.

● Prezidentas J. Carter, norėdamas
patikrinti populiarumą krašte, atli-
ko Mississippi upe kelionę tarp St. Paul
Minnesta ir St. Louis., Misourri, turė-
damas 40 stostojimų. Savo kalbose pre-
zidentas lietuviškas ekonomines krašto proble-
mas ir prašydamas gyventojų paramos
siekimų įgyvendinimui. Visur su entuzi-
azmu jis buvo sveikinamas.

● JAV visuomenė stebisi savo val-
džios žygiu eksportuoti į revoliucijos su-
krėtą Iraną žymesnį kiekį naftos dyse-
liniams motorams ir namų apyvokos rei-
kalams. Dabartinis musulmoniškoji Ira-
no valdžia yra gana nedraugiška ameri-
kiečiams. Diktatorius Chomeini neseniai
išsireiškė jog JAV "su velniu susidėjusi-
...". Mūsų diplomatai mano, jog šiuo
žygiu bus pastarnauta santykių pagerini-
mui Iranui, esą, bus pasiūsta net ir ginklų.

● Specialūs izraelitų daliniai beveik be
paliovos terioja libanų pasienio miestus,
miestelius ir kaimus, tvirtindami, jog
tokia akcija vykdoma, norint apsisaugoti
nuo palestiniečių teroristų puolimų.
Libano radijas tvirtina, jog nuo izraeli-
tų kulkų nukentėjo ne palestiniečiai, bet
daugumojie nekalti Libano ūkininkai. Li-
banas imasi akcijos prieš šiuos izraeli-
tų sauvaliavimus. Libano valdžia tuo
reikalu pasiuntė atitinkamą notą JAV vy-
riausybei, globojančiai ir ginkluojančiai
Izraelį, ir per savo atstovą Jungtinėms
Tautoms.

MASKVOJE

Maskvoj, per Raudonąją aikštę eina
piliėtis tik vienu batų, o kita koja basa.
- Draugas, turbūt vieną batą pame-
tei? - tai pastebėjęs klausia milicinin-
kas.
- Ne, tik vieną pamestą radau, - at-
sako piliėtis.

● "Taikingasis" Kremlius per savo
garsiakalbį "Pravdą" pakaltino Jungti-
nes Valstybes už derybų "užšaldymą" In-
dijos vandenyno demilitarizacijos reika-
lu ir net atsakymą atnaujinti tuo reika-
lu derybas.

● Helsinkio komisijos pirm. kongres-
manas DANTE B. FASCELL (dem., Fl.)
Atstovų Rūmuose pasakyoje kalboje pri-
minė komunistinių valstybių nusikaltimus,
laužant Helsinkio susitarime nustatytus
laisvės dėsnius ir pažymėjo, kad artėjant
Madrido konferencijai jo komisija seks
visus tuos lauzymus, ypač nusikaltimus
prieš žmogaus teises.

● Spaudoje pasirodžius informacijoms,
kad Walter Rockler vadovaujama komisi-
ja ieškots su naciais kolaboravusių karo
nusikaltėlių, Amerikos Lietuvių Tary-
bos informacijos vedėjas pasiuntė jam
raštą, primindamas, kodėl ieškoma tik
nusikaltusių prieš žydus, kodėl užmirš-
tami nusikaltusieji prieš lietuvius ir ki-
tas Pabaltijo valstybes. Kodėl užmirš-
tami kolaborantai su bolševikais, atliku-
siejį lygiai žiaurus ir baisius nusikalti-
mus prieš lietuvius, estus ir latvius?

● Bendras Amerikiečių Pabaltiečių komi-
tetas Washingtono pasiuntė raštą Vals-
tybės sekretoriui CYRUS R. VANCE de-
kodamas, kad atmetė Sovietų Sąjungos
kvietimą dalyvauti stebėtojais Sovietų ma-
nevrų Lietuvoje. Komitetas pažymi, kad
tai buvo geras pavyzdys, rodąs kaip JAV
nepripažįsta Pabaltijos valstybių įjungimo
į Sovietų Sąjungą. Iš lietuvių šį raštą
pasirašė dr. J. Genys, Altos įgaliotinis
Washingtono.

● BENDRAS AMERIKIEČIŲ PABAL-
TIEČIŲ KOMITETAS visiems JAV sena-
toriams ir atstovų Rūmų nariams išsiun-
tinėjo memorandumą, primindamas, kad
prieš 40 metų, 1939 m. rugp. 23 d., bu-
vo pasirašyta Molotovo - Ribentropo su-
tartis, pagal kurią Maskva su nacių pri-
tarimu galėjo okupuoti Lietuvą, Latviją
ir Estiją. Nacių užmačios atmetos, o
kada bus atitaisyta Maskvos padaryta
skriauda?

● "Chicago Tribune" rugp. 29 d. iš-
spausdino prapešimą apie Altos pirmi-
ninko dr. K. Šidlausko padarytą pareiš-
kimą, kad laisvojo pasaulio lietuviams
remia Pabaltijo valstybių 45 didesnių žy-
gį Maskvoje, reikalaujami panaikinti Mo-
lotovo - Ribentropo susitarimą, kas at-
verė duris Pabaltijo valstybių okupacijai.
Reikalaujama šioms valstybėms laisvo
apsisprendimo.

● Amerikos Lietuvių Kongreso proga
senatorius Carl Levin (dem. Mich.)
Altai parašė: "As didžiuojuosi galėda-
mas talkinti Amerikos Lietuvių Tarybai.
Visada turiu viltį, kad lietuviams susilauks
Sovietų spaudos palengvėjimo. Jei
kada bus reikalingas mano patarnavimas,
kreipkitės į mane". Pažymėtina, kad
sen. Levin savo kalboje senate priminė
Lietuvos pavergimo sunkumus ir pacita-
vo Altos jam nusiūtą ištrauką iš Lietu-
vos pogrindžio "Aušros", reikalaujamas
laisvės Gajauskui ir Petkui.

● Jau išėjo iš spaudos dr. Juozo
Prunskio knyga "LITHUANIA'S JEWS
and the HOLOCOUST", kur įrodoma,
kad lietuvių tautos negalima kaltinti dėl
žydų naikinimo Lietuvoje. Iškeliami fak-
tai, kaip lietuviams gelbėjo žydus. Naudo-
jantis pačių žydų šaltiniais, atskleidžia-
ma, kaip žydai laikėsi bolševikų okupaci-
joje. Išleido amerikiečių Lietuvių Taryba.
Kaina 1 dol.

ALTOS ĮGALIOTINIS SYRACUSE

Veiklus lietuvis PRANAS PETRAUS-
KAS sutiko būti Lietuvių Tarybos įgali-
otiniu Syracuse, N. Y. mieste.

PETRAS VIŠČINIS REMIA AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VEIKLĄ

Naujosios Anglijos lietuvių kultūrinės
radio programos "Laisvės Varpas" vado-
vas PETRAS VIŠČINIS iš BROCKTONO
atsiuntė Amerikos Lietuvių Tarybos cen-
trui laišką, kuriame rašo:

"Stengiuosi remti, ryškinti ir įtai-
goti visą tai, kas mus jungia, o ne kas
skiria. Šioje dvasioje su dideliu džiaug-
smu dalinuosi su savo klausytojais visais
Amerikos Lietuvių Tarybos atliekamais
darbais, kurie jungia ir skatina lietuvius
kova už Lietuvos laisvę, kelia šio kraš-
to visuomenės ir administracijoje bei
kongreso sluoksniuose Lietuvos laisvės
troškimą"

PADĖKA

BOSTON, MASS. Rugpjūčio 12 d. Ro-
muvos Parke, Broktone, įvyko seniausių
lietuviškų radio programų Naujojoje An-
glijoj 45 metų sukaktuvių piknikas. Šie-
met "Miss Lithuania of N. E." buvo iš-
rinkta p. NIJOLĖ IVANAUSKAITĖ, du-
krelė Nijolės ir Adolfo Ivanauskų iš Mat-
tapan, o antroji buvo išrinkta KAREN
ANDRUNAS iš So. Easton. Šokių kontes-
tus laimėjo "Mamės ir Papės" Polkos
kontestą laimėjo Malvina ir Stasys Nor-
kūnai iš Dracut. JAUNIMO Polkos kon-
testą laimėjo DANA IVASKAITĖ iš Dor-
chesterio su ROMU BAIKA iš So. Bos-
tono. VALCIAUS kontestą laimėjo ANNA
ROMUKAITIS iš So. Bostono su HENRY
DREW iš Randolph. TANGO kontestą
laimėjo MARTHA ir JONAS ANDRUNAI
iš So. Easton. TWIST' o kontestą laimė-
jo PATRICIA WHITEHOUSE su JOSEPH
MC LAIN, abu iš Braintree.

Dovanos laimėjo šie: 1. - Paul Schmi-
dt iš No. Easton; 2. - Longinas Švelnis
iš Needham; 3. - A. Bartasiūnas iš So.
Bostono; - 4. Birutė Šakėnienė iš Dor-
chesterio; - 5. Danutė Venckus iš Ar-
lington; - 6 - Vladas Noreika iš So. Bos-
tono; 7 - Sofija Šidlauskienė iš Roslin-
dale.

Dėkojam Etnografiniam Ansambliui
ir vadovei Gitai Kupčinskienei, Lietuvių
Tautinių Šokių Sambūriui, vad. Ivašlam;
gražuolės ir šokių kontestų rinkėjam
Onai Ivaškienei, Danieliui Averkai, Hen-
rikui Čepui ir Juozui Renteliui, už jų
pagelbą praveisti programą.

Dėkojam biznieriui, sudovanojusiem
dovanas laimėjimui; taipgi Kongresma-
nui Joe Moakley ir Bostono miesto Ma-
yorui Kevin H. White už puikią stovy-
lą, dovanotą šių programų "Miss Lith-
uania of N. E." Taip pat dėkojam Ste-
phen Michael Cidlevich iš Dorchesterio,
kandidatui į Bostono Miesto Tarybą už
dovanas šokių kontestų laimėtojams.

Dėkojam visom šeiminiškėm, kurios
iškepė ir atvežė į pikniką visokių skanu-
mynių; gospadinei Monikai Plevokienei,
gaspadoriui Vytautui Jurgėlai, ir vi-
siems, kurie dirbo piknike, kurie pirko
ir pardavinėjo laimėjimo bilietėlius.
Speciali padėka visiems atsilankiusiems
piknike, tokioj lietingoj dienoj.

STEPONAS IR VALENTINA
MINKAI

WORCESTERIO ŽINIOS

● Liepos 22 d. Putnamo, Conn. Seselių
suroštame piknike teko susitikti su gra-
žiu būriu bostoniečių: p. Chaptikais, dr.
ir poniu Mikailioniais, Steponu ir poniu
Butvičiais, Anele ir Juozu Januškevičiais,
kunigu Justinu Steponavičium ir kt.

PETRAS VIŠČINIS
(Nuotrauka A. Noraus - Naruševičiaus)

Buvo gera nuotaika, puiki
programa, po augštomis liepomis skam-
bėjo lietuviškos dainos.

● Worcesteryje užbaigė aukštuosius
mokslus du jauni vyrai: Gedmintas ir
Vaitkus tapo daktarais. Geroms sėkmės
jiems.

● Worcesteryje yra nemažas būrys
sandariečių, pusamžių vyrų. Kaž ko-
dėl jie laukia paraginimo. Turiu galvoję,
kad vietoj senųjų stotų į darbą jaunes-
nės jėgos: Petras Čyvas, Edvardas Mei-
lus, Julius Gaidis, Vyt. Ilgūnas, Pijus
Matulis, Jonas Tamulis, Antanas Šakalis,
Antanas Tamulevičius, Petras Miškinis,
Petras Kriaunelis.

Sandara yra sena organizacija. Gra-
žus Sandaros laikraštis. Malonu skaityti.
Tad stokit į darbą, vyrai!

Juozas Krasinskas

SANDAROS Redakcijos ir Administracijos
atstovas BOSTONE ir apylinkėse yra
inžinierius Aleksandras Chaptikas

SO. BOSTONO IR APYLINKIŲ SANDA-
RIEČIŲ AUKOS SANDAROS NAMO
(CHICAGOJE) PATAISYMIUI. AUKOS
BUVO ĮTEKTOS SANDAROS SEIMO
METU.

\$ 200.00 So. Bostono Sandaros 7-ta kp.
\$ 100.00 Alexander J. Chaplik
\$ 40.00 Antanas Andriulionis
\$ 25.00 Jonas Jonaitis
\$ 25.00 Edward Pečiukaitis
\$ 10.00 Alfonsas Baika
\$ 5.00 Martinas Dapkus
\$ 5.00 Anna Sugzda
\$ 5.00 Albina Baškauskienė
\$ 5.00 Vladas Bajerčius
\$ 5.00 Juozas Lekys
\$ 5.00 Juozas Krasinskas
\$ 5.00 Andrew Wadell (St. Josephs Mnr.)
Room 35-36(Brocktone-polsio namas)
\$ 5.00 Dr. Algirdas Budreckis
Iš viso surinkta \$ 440.00.
ALT SANDARA visiems loširdžiai
dėkoja.

Gen. Štabo pulk. K. Škirpa, Lietuvos karo attache Vokietijoje, 1927-1937 m.

— Colonel of the Military HQ, K. Škirpa, as Lithuania's military attache in Germany, during 1927-1937.

Mirė pirmasis Lietuvos kariuomenės kūrėjas - savanoris gen. Štabo plk. Kazys Škirpa

WASHINGTON, D. C. Rugpiūčio 18 d. mirė Kazys Škirpa, generalinio štabo pulkininkas, pirmasis Lietuvos kariuomenės kūrėjas - savanoris, sukilimo prieš sovietų okupaciją organizatorius, 1941 m. sukilėlių nominuotas ministeris pirmininkas, kurio, deja, vokiečių valdžia ne tik neišleido į Lietuvą, bet vėliau net internavo.

Vjsuomenės atsisveikinimas su velioniu Škirpa įvyko rugpiūčio 21 d. vakare, Robert Wilhelm laidojimo šerminėje. Kun. dr. Žiūraičiui sukalbėjus malda, jautrius atsisveikinimo žodžius tarė: **dr. St. Bačkis** - Lietuvos diplomatinės tarnybos vardu, **dr. A. Damušis** - sukiliminės laikinosios vyriausybės vardu, **dr. Kostas Jurgėla** - VLIKO vardu, **Algis Gureckas** - PLB vardu, **Juozas Audėnas** Lietuvos Valstiečių liaudininkų vardu, **p. Radžius** - JAV LB vardu, **P. Labanauskas** - karininkų vardu ir vietos LB atstovas.

Pagerbdami didelį valstybininką velionį Škirpa atsisveikinimo dalyviai TAU-TOS FONDUI sudėjo 435 dol. aukų.

Visi kalbėtojai savo žodžiais Škirpa vertino, kaip didelį valstybininką pa-

triotą, labai gerai kovose ir karinese organizacijose pasižymėjusį karininką, sukilimo organizatorių, tvirto charakterio, kietos valios ir grynos sąžinės vyrą. Vilniuje vos tik pradėjus veikti atsikuriančios Lietuvos vyriausybei, Škirpa buvo pirmasis, kuris pirmą kartą, daugiau kaip šimtui metų praėjus, savo rankomis išklė Lietuvos vėliavą. (1919 m. sausio 1 d.)

Rugpiūčio 22 d. Dominikonų bažnyčioje dr. kun. Žiūraitis atlaikė šv. mišias, po to velionis buvo palaidotas CEDAR HILL kapinėse, Marylande.

Kaip nepaprastą pasiuntinį ir įgaliotą ministeris Škirpa Lietuvai atstovavo ypatingai jautriose vietose - Varšuvoje ir Berlyne.

Škirpa daug rašė Lietuvos valstybės klausimais perijodinėje spaudoje. Jo viena knyga SUKILIMAS prieš keletą metų išleista, o kita spausdinama. J.A.

SVARBI REZOLIUCIJA LIETUVOS REIKALU

Atstovų Rūmų pakomisijoje Washingtone svarstoma kongresmano Edw. Derwinski (resp., IL.) įnešta rezolucija H. Con. Res. 147. Joje vyriausybei primenama, kad ji yra išpareigojusi ginti žmonių ir tautų teises, kad ji nuolat palaiko Azijos ir Afrikos tautų norą turėti apsisprendimo laisvę; primenama, kad kongreso komitetas po nuodugnių tyrinėjimų rado, jog Lietuva, Latvija ir Estija yra neteisėtai prievartos keliu užgrobtos; pažymima, kad Pabaltijo tautos yra skirtingos savo kalba, kultūra ir tradicijomis nuo rusų tautos, kad jos teisėtai siekia nepriklausomybės. Todėl prašoma, kad JAV prezidentas įpareigotų 1980 m. Madrido konferencijoje JAV delegaciją siekti, kad būtų įgyvendinama tautų laisvo apsisprendimo teisė, suteikiant galimybę Lietuvai, Latvijai ir Estijai išreikšti savo valią laisvuose rinkimuose, atitraukus Sov. Sąjungos karines, politines, administracines jėgas, balsavimus pravedant Jungt. Tautų priežiūroje.

Skatinama JAV-bes Pabaltijo kraštų laisvės klausimą kelti radijo programose ir leidiniuose, stengtis laimėti kitų tautų palankumą Pabaltijo tautų laisvei. Pagaliau, reikalaujama, kad JAV prezidentas perspėtų Sov. Sąjungą dėl jos įstatymo, kuriuo kilę iš Pabaltijo kraštų gyventojai visi laikomi jos piliečiais.

Ši rezolucija labai reikšminga Lietuvos reikalui. Svarbu, kad ji praeitų. Prašomi lietuviai telefonais, laiškais, telegramomis skatinti kongresmanus, kad jie šią rezoluciją priimtų. Kreiptis į savo valstijos kongresmanus, įjungiant savo siunčiamoje žinioje žodžius: " Please vote for House Concurrent Resolution 147 ". Kongresmanų bendras adresas: House of Representatives, Washington, D. C. 20515

KOMUNISTAI BIJO LAISVOS SPAUDOS

Sovietai ne tik savo pavergtuose kraštuose, bet ir visame pasaulyje bando suvaržyti spaudos laisvę. Tai mėgina įgyvendinti net per Jungtinę Tautų organizaciją. Sovietų švietimo ir kultūros agentūros UNESCO konferencijoje Paryžiuje pakartotinai bandė prarasti tarptautinę deklaraciją, kuri suvaržytų viso pasaulio žinių agentūroms prieškomunistinę propagandą, ypač pavergtųjų tautų išsvių spaudoje. Toks reikalavimas patvirtina, kad mūsų spausdintas žodis yra svarbus ir svarus.

Mąskva taip pat reikalavo JAV suvaržyti pabėgėlių iš Sovietų pavengtų kraštų politinę prieš komunizmą nukreiptą veiklą.

Abu Sovietų reikalavimai nepraėjo.

A. + A.

Gen. št. plk. KAZIUI ŠKIRPAI

mirus Washington, D. C., jo žmonai gerb. poniai BRONEI ŠKIRPIENEI ir sūnui inž. K. ŠKIRPAI su šeima giliausią užuojautą reiškia

Lietuvos Valstiečių Liaudininkų S-gos Prezidiumas

DIEVO KARALYSTĖS ŽINIOS

Tęsinys 41

Ką mes šiandien manytumėm apie 10 metų vaiką, kuris negalėtų nė skaityti, nei rašyti? Atsiminkite, kad visas tas žinojimo ir išminties padaugėjimo sulgy pranašystės turėjo ateiti "pabaigos laiku".

Tautų susirinkimas. Dabar patyrinė-kime dar kitą pranašystę, turinčią artimus santykius su laikais, kuriuose mes dabar gyvename, ir parodančią, kad ištikrųjų mes dabar matome paskutinį pasaulio sielvartus ir mirties vaizdus.

Pranašystė skaitosi taip: " Todėl lauk manęs; sako Viešpats; tą dieną, kaip aš atsikelsiu ateičiai, nes mano nutarimas yra surinkti visas tautas ir sujungti Karalystę, ir išlieti ant jų savo kerštą visą mano narsingą rūstybę; nes mano uolumo ugnys bus sudeginta visa žemė. (Zefanija, 30:8-9). "

Atsižymėjęs dalykas šitoje pranašystėje, parodantis jos išsipildymo laiką, yra tai nurodymas į susirinkimą tautų. Kiekvienas juk žino, kad tik keliais paskutiniaisiais dešimtmečiais išradimai ir pažanga surinko išvien visas žemės tautas, kad ne viena tauta nebegali išsilaikyti visai atsiskyrus nuo kitų.

Didžioji ekonominė Konferencija, susidedanti iš 66 tautų, kuri buvo Anglijoje 1933 metų vasarą, nors ir buvo bergždžia savo siūlymų, vienok turės gėrą iliustraciją, parodančią kaip dabartinė tautų šeimyna pabaigos metu buvo surinkta į viena glaudžią nuo kito prigulincią grupę.

Londono Konferencija buvo sušaukta kaip atviras pripažinimas fakto, kad jei tautos nebeįstengs sugalvoti kokią nors vieningą ekonominę ir piniginę politiką, tai visa civilizacijos statyba turės griūti.

Bet deja, jokio tikro susitarimo toje konferencijoje nebuvo pasirinkta; pasekmės buvo tokios, kad nuo to laiko tautos lyg pablūdudios ėmė skubotai ginkluotis ir rengtis prie galutinės kruvinos kovos už viršenybę, kuri kova būtinai turės viršyti jų visų sunaikinimu, tikrai taip kaip buvo išpranašauta.

Taip Zefanija išpranašavo, kad visos tautų pastangos susirinkti " paskutinėse dienose " neeis niekais jų pastangos, dėl to, kad jau atėjo laikas Dievui išreikšti savo rūstybę prieš saumylingą ir sugedusią visuomenę, kuri neklauso Jo įstatymų.

KAS IDOMA UJATĖS APIE TIESĄ, MES PRISIŪSIM V E L T U I K N Y G Ą - "Dievo Amžių Planas", 374 puslapių.
K r e i p k i t ė s šiuo adresu:

LITHUANIAN BIBLE STUDENTS
550 Sycamore Rd.
La Salle, Illinois, 61301

BALTIC BAKERY
Chicago, Illinois
4627 SOUTH HERMITAGE AVE Tel. LA 3-1510
Chicago, Illinois
2616 WEST 69th STREET Tel. 737-6784
Savininkas JUOZAS ANKUS

E U D E I K I S
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktoriai
TRY S M O D E R N I Š K O S K O P L Y Č I O S
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAŽEIKI & EVANS
Laidotuvių Direktoriai
6845 SO. WESTERN AVENUE
TRY S M O D E R N I Š K O S
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

PETKUS
TĖVAS IR SŪNUS
Laidotuvių Direktoriai
MARQUETTE FUNERAL HOME
2533 West 71st Street
Telef.: GRovehill 6-2345-6
1410 South 50th Avenue, Cicero
Telef.: TOWnhall 3-2108-9
TRY S M O D E R N I Š K O S K O P L Y Č I O S
Aikštė Automobiliams Statyti

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorijų Asociacijos Nariai

PETRAS BIELIŪNAS
4343 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-3572

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1911

STEPONAS C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1219
2314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-8872
11028 SOUTHWEST HIGHWAY, Paloe Hills, ILL 874-4110

PHILLIPS - LABANAUSKAS
3307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-3401

JURGIS F. RUDMIN
3318 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138, 1139

VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1009
TURIME KOPLYCIAS VISOSE MIESTO DALYSE

KAS NAUJO CHICAGOJ

ir mūsų lietuviškose apylinkėse

Take
stock
in America.VYTAUTO DIDŽIOJO SUKAKTIES
MINĖJIMAS

Vytauto Didžiojo Šaulių Rinktinė rengia savo patrono Lietuvos kunigaikščio Vytauto Didžiojo 550 m. mirties sukakties minėjimą ir kviečia dalyvauti plačiąją lietuvių visuomenę ir organizacijas su vėliavom pamalčiose ir vėliau minėjime, Šaulių namuose.

Uniformuoti įvairių padalinių šauliai skautai, savoriai, Ramovėnai ir kitos lietuvių organizacijos renkasi Brighton Parke, prie lietuvių parapijos R.K. bažnyčios: 8:40 val. ryte: 44 str. ir California Ave. rugsėjo 9 d. Pamalčios 10 val. ryte.

Akademija bus 12 val., šauliu namuose: 2417 W 43 str.

Programa:

1. Minėjimo atidarymas, vėliavų įnešimas, invokacija gen. kons. J. Daužvardienės žodis, paskaita - J. Jasaitis ir vėliavų išnešimas.

2. Meninę dalį išpildo rinktinės choras, vadovaujamas muziko P. Vacbergo. Rinktinės tautinių šokių grupė, vadovaujama Violetos Smieliauskaitės-Atkosin.

Meninę dalį praves J. Jasaitytė.

Po programos bendros vaišės.

Juozas Skeivys

Pensininkų
ŽINIOS

LIETUVIAI PENSININKAI CHICAGOJE

Kiek anksčiau buvo kalbėta apie Chicago pensininkų pasidalinimą apylinkėmis (erijomis) ir turėtus susirinkimus.

Mūsų yra penktoji apylinkė, kuriai priklauso ir Lietuvių Pensininkų Sąjunga.

Apylinkės direktorius suorganizuoja ir sukvičia per metus 11 susirinkimų su kvote ir kalbėtojais specialistais.

Prie majorės ofiso yra pensininkams

PENSININKŲ IŠVYKA į Cantigni - pulk. McCormic Muziejų ir gėlynus, 1977 m. liepos 12 d. (Nuotr. M. Nagio)

SOPHIE BARGUS RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS

ALDONA ir dukra SOFIJA DAUKAI

IŠ WOPA 1490 KIL. AM

Lietuvių kalba: kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio 3:00 - 3:30 val. po piet. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 8:30 iki 9:30 val. ryto.

7159 South Maplewood Avenue

Tel.: HEmlock 4-2413

CHICAGO, ILLINOIS 60629

ŠIMAITIS REALTY

INSURANCE • INCOME TAX • NOTARY PUBLIC

2951 W. 63rd Street

Office — 436-7878
Res. 476-5633

CHICAGO, Illinois 60629

VLADAS ŠIMAITIS, J. D.
Registered Broker

Lietuvių Bendruomenės (R) BRIGHTON PARKO Apylinkės 1979 m. valdyba ir revizijos komisija: stovi iš k. į d. valdybos pirm. Valerijonas Pocius, parengimų vadovė Izabelė Pocienė, vicepirm. Aleksas Kasperas, revizijos kom. pirm. Bronius Ambraziejus, praeitos kadencijos pirm. ir šios kadencijos rev. kom. narys Antanas Abraitis, parengimų vadovės padėjėja Julė Paškevičienė, rev. kom. narė Zuzana Jalašinskienė, valdybos sekr. Povilas Burnekis ir parengimų vadovės padėjėjas Stasys Kuzmarskis. Nuotraukoje trūksta valdybos kasininkės Laimos Stitilytės, valdybos nario - korespondento Antano Marmos ir valdybos nario Stasio Neniškio. (Nuotr. Ciprijono Genužio)

GABUS MEDICINOS STUDENTAS

ALGIRDAS FELIKSAS KASPARAS, 1973 m. pradėjo studijuoti University of Illinois, 1977 m. įsigijo bakalaurą laipsnį biologijos moksle ir tais pačiais me-

per savo naujai paskirtą direktorę Idelle Goode.

Po 15 min. pertraukos, prasidėjo prie kiekvieno stalo atskiri pasikalbėjimai įvairiais pensininkų reikalais, vadovaujant štabo nariams. Buvo patiekta tam reikalui pritaikyta literatūra ir kita informacinė medžiaga. Būtent, sąrašai įvairių komitetų įstatymams leisti ar jų pakeitimams iš Amerikos senatorių kongresmanų, state senatorių ir legislatorių - reprezentatorių ir Chicago miesto aldermanų.

Šis sąrašas net iš 80 puslapių, su kelta šimtų komitetų ir jų padalinių, be abejo, yra naudingas ir vyresnio amžiaus piliečiams bei jų informacijai.

Tokie sąrašai nekiekvienu buvo dalinami, bet tik kiek landesnis delegatas, įrodant jo grupės gausumą galėjo jį gauti. Mes lietuviai, turėdami apie 400 narių, tokį sąrašą irgi gavome.

Po diskusijų ir įvairių informacijų, po trijų darbo valandų, išvykome tais pačiais autobusais į namus.

Po to vasaros metu dar turėjo mūsų Southwest service apylinkė birželio, liepos ir rugpjūčio mėn. susirinkimus įprasta tvarka.

Rugpjūčio 17 d. buvo suorganizuota išvyka į Indianos Dunes, istorinių vietovių aplankyti.

Amerikos valdžia pradeda vis daugiau kreipti dėmesio į organizuotus pensininkų vienetus.

Mes, lietuviai, turime svetimtaučių tarpe gerą vardą, tad, mieli lietuviai, stokite į Lietuvių Pensininkų Sąjungą. Dirbkim kartu lietuvių ir Lietuvos garbei!

Juozas Skeivys

P.S. Visos Sandaroje nr. 10, 11, 12 atspausdintos iš pensininkų gyvenimo nuotraukos buvo Juozo Tamaševičiaus.

tais išvyko į Meksiką studijuoti mediciną Universidat Autonoma de Guadalajara. Atostogas praleidžia pas tėvus, Cicero Illinois. Šį rudenį pradės trečiąjį studijų kursą.

Jis gimė sausio 30, 1956 m. Cicero, Ill., baigė St. Francis of Rome pradžios mokyklą, St. Joseph H.S., Westchester, Ill., ir mokėsi Cicero Aukštesniojoje Lituaniškos Mokykloje.

Studijuodamas Illinois Universitete, aktyviai reiškėsi lietuviškoje veikloje, domėjosi politika. Priklausė vaidintojų grupėms ir chorams, mokėsi vargonuoti.

Įsigijo privataus lėktuvo vairavimo leidimą. Priklauso V.D. Šaulių Rinktinėi ir CiceroLietuvių Respublikonų Partijai.

Studijuodamas mediciną, padeda vietos daktarams teikti medicininę pagalbą Meksikos kalnu ir dykumu gyventojams, kurių dauguma dar tebesinaudoja įvairių "raganių" gydymu. Apie patirtus šalies papročius ir susidariusius išpūdžius Algirdas veda užrašus ir planuoja ateityje išleisti knygą.

Baigęs medicinos mokyklą, toliau gydymo praktiką atliks šiame krašte. Jam rūpi ne tik profesija, bet ir saugi Amerikos ir Lietuvos ateitis.

Algirdo mamytė yra kilusi iš Alvisto, o tėvelis - iš Gargzdžių. Polinkį mokslui ir visuomeniniam darbui jis įsigijo iš tėvelių, kurie dėjo visas pastangas vienintėli sūnų tinkamai paruošti gyvenimui.

V. Mts

A. A.
JULIJA ONA BIČIŪNIENĖ

Healthy Food Restorano savininkė. Bridgeporte, mirė rugpjūčio 19 d. sulaukus 65 m. amžiaus. Pažymėtina, kad ji, kai sirgo a. a. Mykolas Vaidyla, daug gera padarė sušėlpdama maistu ir atjausdama jo padėtį.

Jos šeimai ir artimiesiems Sandara reiškia gilią užuojautą.

AUKOS "SANDAROS"
SPAUDOS FONDUI

- \$ 5.00 Mary Darsonienė, Chgo. Ill.
 - \$ 5.00 Dalia A. Mikalnis, Arlington, Va.
 - \$ 5.00 Pranas Šulas, Chgo. Ill.
 - \$ 5.00 Oscar Krinertas, Chgo. Ill.
 - \$ 5.00 Jonas Šabanas, Chgo. Ill.
 - \$ 5.00 Algird Brazis, Justice, Ill.
 - \$ 5.00 Muzikologijos Biblioteka, Chgo.
 - \$ 5.00 Chas. Brazaitis, Chgo., Ill.
 - \$ 4.00 Nickolas Nivinski, Hartford, Conn.
 - \$ 4.00 Antanas Zimkus, New Haven, Conn.
 - \$ 4.00 Anelė Venckus, Melrose Park, Ill.
 - \$ 3.00 Kazimieras Griškus, Chgo. Ill.
 - \$ 3.00 Mrs. Masteika, Linden, N. J.
 - \$ 3.00 A. Norus, Detroit, Mich.
- (Visiems dėkojame. Kiti aukotojai bus paskelbti kitame numeryje).

NAUJA LIETUVIŠKA RADIJO PROGRAMA

"LIETUVOS AIDAI"

Veda Kazė BRAZDŽIONYTĖ

KASDIEN nuo pirmadienio iki penktadienio 9 val. vakare

Visos laidos iš WOPA 1490 AM BANGA.

• LIETUVOS AIDŲ radio programos gegužinė - piknikas įvyks rugsėjo 8 dieną Lietuvių Vyčių salėje ir darže, 2455 West. 47th Street, Chicagoje. Pradžia 3 val P.P.

ENGLISH section

LITHUANIA'S JEWS AND THE HOLOCAUST

DR. JUOZAS PRUNSKIS

That the Jewish nation has a long and interesting history is universally known. The Jewish contribution to science and culture is impressive; one has only to remember the talented Jews such as Dr. Jonas Salk, discoverer of the polio vaccine, and composers and artists Leonard Bernstein and Arthur Rubinstein. Sigmund Freud excelled in psychiatry, Martin Buber in philosophy.

The former president of the University of Chicago was a Jew, Edward Levi, later U. S. Attorney General under President Gerald Ford. International diplomacy saw Henry Kissinger as a leader in world affairs; among writers Saul Bellows; Supreme Court Justices Louis Brandeis, Felix Frankfurter, and Arthur Goldberg. In commerce and philanthropy the Rothschild and Guggenheim families.

The Encyclopedia Judaica already in 1971 carried the names of 3 Jews who had up to then won Nobel prizes for Peace, 5 who had won acclaim for literature, 25 for psychology and medicine, 8 for chemistry, 18 for physics, and one for economics.

Among the most prominent Jews in Lithuania we could mention bibliographer I. Kisinis, author of philosophical articles J. Donskis, jurists S. Bieliackinas, J. Robinzonas, psychologist V. Lazersonas, doctors E. Landau, B. Zacharinas, L. Gutmanas, artists Arbit Blatas, Z. Bekkeris, Č. Percikovičiūtė, H. Kaganas, M. Band and others. Such internationally known artists and sculptors as Ch. Soutine, J. Lipchitz and W. Zorach came from Lithuania. Art historian B. Berensonas was born in Lithuania. Lithuania had such famous Jewish musicians as L. Hofmekleris, violinists H. Hofmekleris and J. Chaifetz.

James Barce stated correctly about Jews: "They produce, in proportion to their numbers, an unusually large number of able and successful men as any one may prove by recounting the eminent Jews of the last seventy years."

Jews in Lithuania

Jews found favorable conditions for their traditions and their cultural autonomy in Lithuania. Already in 1389 Vytautas the Great, one of the most outstanding Lithuanian rulers, issued the first charter of privileges for Jewish communities. At the time of Lithuania's union with Poland in 1569 there were about 120,000 Jews in the Grand Principality of Lithuania. In general, relations between Jews and Lithuanians were friendly. Jews were willing to associate with Lithuanians but they did not show any interest in assimilation or integration. Jews were the largest minority in Lithuania. Their numbers increased to almost 160,000 and they comprised 7.6% of the population. They had outstanding rabbinical seminaries in Lithuania and Elijah Ben Solomon Zalman (1720-1797), a resident of Vilnius, became one of the greatest spiritual and intellectual leaders of Jewry.

A Jewish publication Encyclopedia Judaica gives us very valuable information about the situation of Jews in Lithuania: "Lithuania had become a prominent center for rabbinical studies by the beginning of the 17th century." (1971, Vol. 16, p. 140.)

"At the beginning of the 20th century Vilna (Vilnius) became the center of the Zionist movement in Russia, and saw the

rise of a flourishing Hebrew and Yiddish literature." (Vol. 16, p. 147.)

"An important cultural factor in Lithuania from the close of the 18th century was the Hebrew press." (Vol. 11, p. 369.)

"On the admission of Lithuania into the League of Nations the Lithuanian Government, in May 1922, signed a declaration that Lithuania would fulfill all obligations regarding her national minorities as formulated in newly established states. On Aug. 1, 1922, the Lithuanian Constituent Assembly accepted the constitution which assured national rights to the larger minorities in the country." (1971, Vol. 11, p. 377.)

"There was Jewish representation in parliamentary committee, and in presidium, and Jews played their part in drawing up the basic citizenship laws of the young Lithuanian state. Their main task, however, was to safeguard the interests of Jewish national minority." (Vol. 11, p. 382.)

In Lithuania "in 1923 there were 25,132 Jews engaged in trade and credit banking, 18,107 in industry and crafts, 4,996 in

A group of Lithuanian Jews at the Museum of Culture, Kaunas.

agriculture, 4,180 in liberal professions, and 2,348 in transport... During the early years of Lithuanian national independence the Jews had a predominant part in export-import trade." (Vol. 11, p. 375.)

Jews in Lithuania had a cultural autonomy. "During the 19th century large yeshivot (schools of Jewish traditions and theology) were established in Telšiai, Slobodka (near Kaunas) and other townlets." (Vol. 11, p. 367.) The Jewish school of Telšiai was so prominent that it was transferred to Cleveland, Ohio, in the United States.

To Be Continued

Ballet Star Kicks Life in Russia

The lure of freedom in the West—and particularly the U.S.—has cost the Soviet Union another top artist.

The latest in a growing flood of dancers, musicians, intellectuals and novelists who have defected is Alexander Godunov, 30, a leading performer in the Bolshoi Ballet. He left the Moscow-based company on August 23 while on tour at New York's Lincoln Center and was granted political asylum.

Godunov was one of the most striking and athletic dancers in the Soviet Union. His was the first major defection from the ranks of the Bolshoi.

The Moscow company reportedly has been torn by disagreements over artistic matters, and that may have been a factor in Godunov's decision to leave. His wife Ludmila Vlasova, also a dancer, remained with the company.

Russian dancers suspected of political or artistic dissension are not allowed to travel, and those on tour are closely watched by Soviet officials.

Godunov is expected to resume his career in the U.S. He is a friend of Mikhail Baryshnikov, who defected from the Kirov Ballet of Leningrad in 1974. Other Soviet dancers now in the West include Rudolf Nureyev, Natalia Makarova and Valery Galina Panov.

Soviet artists long have complained that the Kremlin's rigid control of the arts has led to a lack of creativity.

Others who moved to the West—voluntarily or after being expelled by Soviet officials—to expand their creative horizons or to seek riches include authors Alexander Solzhenitsyn and Anatoly Kuznetsov, chess champion Viktor Korchnoi and cellist Mstislav Rostropovich, now music director of the National Symphony Orchestra in Washington, D.C. U.S. NEWS & WORLD REPORT

U.S. Lithuanians back Baltic protest

THE PRESIDENT of the Lithuanian American Council Tuesday strongly supported a statement by 45 Baltic dissidents in Moscow demanding self-determination for Lithuania, Latvia, and Estonia.

Kazys Sidlauskas, head of the Chicago-based group, said the dissidents made the demand on the grounds that the three Soviet republics were annexed illegally under the 1939 nonaggression pact between the Soviet Union and Nazi Germany.

"All the Lithuanians of the free world are strongly supporting the courageous statement by the 45 Baltic dissidents," Sidlauskas said. "The Soviet Union is in direct and flagrant violation of the Helsinki Agreement of 1975 by not allowing the Baltic people to choose their own destiny."

The 45 citizens from Lithuania, Latvia, and Estonia issued the statement to Western reporters Thursday on the 40th anniversary of the treaty, which placed the then-independent Baltic states in Moscow's sphere of influence.

Chicago Tribune, August 29, 1979

Travelers to Lithuania Beware

NEW SOVIET CITIZENSHIP LAW

A new law taking effect July 1, 1979 extends Soviet Citizenship to children of those born in and residing in countries at the time of Soviet annexation (for Lithuania: 1940). This law affects many young adults all over the world who may never have any contact with the Soviet Union, who were born in countries outside of the Soviet Union, and who are currently holding their countries' of residence citizenship papers.

The full consequences of this law are not yet known, although it is understood to be another intimidation technique and display of arrogance. Soviet experts speculate that it is intended (1) to discourage visitation by Americans and by other nationals of Eastern European descent, (2) to extract foreign currency payments (U.S. equals approximately \$1000) in exchange for releases from this law (witness the propitious timing—at the advent of the 1980 Olympics), and (3) to make inheritance claims on property left by deceased persons of Baltic descent. It is not clear under what circumstances the Soviet government views this as a right to arrest or detain foreign citizens of Baltic heritage.

Congressman Robert Dornan (R-Cal.) and Ed Deriwski (R-Ill.) have already

initiated hearings expressing concern over this law and calling anew a resolution supporting the right of self-determination for the people of the Baltic States. In Dornan's testimony of June 26, he said: "The new Soviet action will have a chilling effect on Baltic expatriates and their children, now American citizens, who wish to visit their relatives in their ancestral homelands. It is bad enough that the Kremlin had the arrogance to dictate their treaty terms (SALT II) to the Senate of the United States but now they are making claims on the lives, liberties and legal status of our own naturalized citizens."

The United States Department of State has declared that the United States government considers naturalized Americans as possessing full U.S. citizenship despite any claim they may also have to Soviet citizenship under USSR law. The United States does not recognize dual citizenship as a matter of national policy.

As a cautionary measure, travellers are advised to register with the American Consulate in Leningrad the places and dates of one's tour in the Soviet Union.

Further details about the law will be published as information arrives.

LITHUANIAN DAYS, JUNE, 1979

THE DETROIT JEWISH (ARONIS) and THE LEGAL CHRONICLE December 22, 1939

Persecution of Jews by Lithuania Denied

A denial that the Lithuanian state has ever indulged in persecution of the Jewish people has been offered the American Guardian Weekly by Arejas Vitkauskas, Lithuanian journalist of Chicago. He made an explanation of the recent anti-Semitic riots in the city of Vilna, ceded to Lithuania by Russia, which had occupied that territory in which Vilna is located when the Polish state collapsed recently. Vitkauskas writes:

"All the misunderstanding in your statement was because in Vilna were many Polish refugees from both Russian and German war areas, and anti-Semitic riots in former Poland are very traditional. Now, since

the Lithuanian army and administration entered that city and land, even court martial was established for rioters and news are saying that heavy punishment is decided for a few instigators, who were not of Lithuanian nationality. Since 1920, when Polish occupation occurred, Vilna was no place for Lithuanian merchants. All were "polonized" with imported bureaucrats from farther parts of Poland. Today, Lithuania, as one man, Lithuanians and Jews alike, very joyously feasted the return of Vilna and all are busy with mutual help which is necessary. Lithuania has the honor to be a country where all citizens are equal and Lithuanian-Jewish cohabitation is closely neighborly from hundreds of year and we are proud to mention it."

LITUANUS \$ 10 per year

LITUANUS 6621 S. TROY ST. CHICAGO, ILLINOIS 60629

LITUANUS Quarterly Journal of Arts and Sciences, the only ENGLISH language publication, represents the free-world viewpoint on the Lithuanian question.

Mieli SANDAROS skaitytojai ir bendradarbiai!

Skaitytojų ir Sandaros administracijos patogumui, apačioje čia dedame atkarpą, kurią užpildžius prašome prisiųsti Sandaros administratoriui p. Editai Rimkienei, kas dar nėra susimokėjęs už laikraštį. Taip pat prašome surasti ir naujų skaitytojų. Už jūsų malonų atsiliepimą ir SANDAROS paremimą būsim labai dėkingi.

Visos aukos skelbiamos Sandaroje. Jei jūsų adresas pasikeitęs, tai prašome pranešti mums ir seną ir naują adresą.

- Siųsti šiuo adresu: SANDARA, 840 West 33 rd Street, Chicago, Ill, 60608
- Siunčiu SANDAROS METINĘ PRENUMERATĄ..... 7 dol.
- Siunčiu auką SANDAROS SPAUDOS FONDUI..... dol.
- Iš viso..... dol.
- MANO PAVARDE.....
- ADRESAS:.....

Apdraudų Agentūra Tel.: 778-2233

Bell Realty & Bace Ins. Agency

Juozas Bacevičius VALANDOS

Kasdiena 9 - 8 val. vakaro
Šeštadieniais ir sekmadieniais
9 - 4 val. po pietų

6455 So. Kedzie Ave.
- Chicago, Ill. 60629

Didžiausias Kailių Pasirinkimas!

PAS VIENINTELĮ LIETUVI KAILININKA CHICAGO'JE

Įstaigos: 263-5826
Namų: 677-8489

NORMANĄ BURŠTEINĄ
185 No. Wabash Avenue
second floor
Chicago, IL 60601

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

3333 So. Halsted St. Chicago, Ill. 60608.
Telef. 254-3320.

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629.
Telef. WA 5-2737.

Įvairių prekių pasirinkimas:
automobiliai, motociklai, šaldytuvai,
maistas, doleriniai sertifikatai.
V. VALENTINAS

VIENINGAS SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE SEIMAS CLEVELANDE

Istatų komisijos nariai: M. Gudelis ir dr. A. Budreckis rankos paspaudimu baigia nesutarimus

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 60-tasis Seimas birželio 30 iki liepos 3 d. d. Clevelande, Ohio buvo sėkmingas, vadovaujant SLA prezidentui Povilui P. Dargiui.

Ypač seime reikėsi delegatai: H. Čižauskienė, H. Chvedukas, Algirdas Budreckis, M. Gudelis, Alfonsas Mikulskis, E. Mikužiūtė, Dr. H. Brazaitis, Ona Jokubaitienė, Dr. Vytautas Dargis, Juozas Šarapnickas, Antanas Vaivada, E. Šulaitis, B. Spūdienė, Kazys Mačiukas, P. Vilkelis, V. Paulauskas, N. Bayorienė, O. Zorskaitė, Jurgis Kiaunė ir kiti.

Seimo Rengimo Komisija sudaryta iš Clevelando Kuopų veikėjų, pirmininkaujant J. Stempužiui, visus parengimus gražiai paruošė.

Seime dalyvavo daug garbingų veikėjų. Čia buvo atvykę delegatai, net keturių lietuviškų laikraščių redaktoriai: Naujienų - M. Gudelis, Tėvynės - J. Valaitis, Sandaros - G. J. Lazauskas, Vienybės - Valerija Tysliaviene, Bankete dalyvavo ir Dirvos red. Vytautas Gedgaudas, kuris irgi yra SLA nariu.

Seimas vienbalsiai išrinko SLA GARBĖS NARIU buvusį Lietuvos Respublikos Konsulą ANTANĄ KALVAITĮ, kuris gyvena Chicagoje ir pirmininkauja SLA di-džiulei SLA 322-rai kuopai.

Reikėtų atkreipti dėmesį į mūsų veikliojo SLA prezidento Povilo Dargio žodžius, jog jo raportas surašytas ne iš knygu, ne iš laikraščių, ne iš radijų, te-

(Nuotraukos:
Ed. Sulaičio)

levizijų, bet paimtas iš mūsų gyvenimo, turtingo išgyvenimais, ir pergyvenimais, ką tikriausiai perduosime ir rytojui nesibaigiančiom dienom su rūpesčiais, nerimu ir veržlumu vis į ką nors geresnio. Pagaliau jis pastebė: "Noriu Tamstoms, delegatai ir delegatės, kalbėti labai išakmiai ir pabrėžtinai, kad Susivienijime mūsų pagrindinis dalykas yra žmogus. Pirmutinis organizacijos uždavinys yra patarnauti žmogui, o ne kokių pelnų vadyktytis. Ką nariai moka metinių duoklių pavidalu, tą atitinkamai jie gauna atgal, kai tik tokiam gavimui atgal ateina sutartas iš anksto laikas. Susivienijimas, tačiau, labai stropiai žiūri, kad apdraudų, kurioms yra pasižadėta, būtų ir ištesėtos. Tai galima matyti iš labai tvirtu mūsų turimo "solvency", kuri nustato mūsų aktuarai ir tai yra užtikrinimas, kad ką Susivienijimas išsipareigojo savam nariui, tai ir atliks."

Tai buvo našus ir veiklus Seimas. Per dvi su puse dienos visi Seimo reikalai buvo išspręsti. O juk seniau Seimai tęsdavosi net ištisą savaitę... Už trijų metų ir vėl pasimatysime 61-me SLA Seime, kuris įvyks St. Petersburg Floridoje. Z. G.

SLA 60-jo seimo sekretoriatas: O. Indrelienė [Toronto], I. Banaitienė [New Yorkas], J. Gedmintas [Los Angeles].

Seimo sveikinimų ir aukų komisija: M. Miščikienė, A. Glemboski, H. Dilienė.

bias pinigų sumas yra aukojusi Lietuvos atstatymo darbams, vėliau Altui, Balfui ir kitoms organizacijoms. Pati iš savo lėšų sudarinėdavo maisto siuntinius ir siūsdavo juos ne tik savo giminėms, bet ir visai nepažįstamiems, reikalingiems pagalbos lietuviams Vokietijoje. Iš Vokietijos atsikvietė aštuonias šeimas, sudarydama jiems buto ir darbo garantijas. Vienam savo giminaičiui, dar jam gyvenant Vokietijoje, nupirko namus, kad atvažiuotų Amerikon turėtų kur gyventi. Valerija niekad neatsisakydavo, bet visada mieliai sutikdavo padėti naujiems ateiviams, surasti darbus ir būti jiems vertėja.

Ji turėjo netoli nuo Detroito prie ežero vasarnamį, kur lietuviškom organizacijom veltui leisdavo daryti piknikus.

Valerijos Kreuchūnienės vienintelis sūnus Algirdas Kreuchūnas apgynė disertaciją iš Organinės Chemijos ir gavo Daktaro laipsnį Massachusetts Institute of Technology.

Valerijos vyras Stasys Kreuchūnas, seniai miręs, buvo ainis Petro Kriaučiūno, žinomo ano šimtmečio didelio lietuvių patrijoto, veikėjo. Stasio Kreuchūno pusbrolis prelatas Matas Kriaučiūnas buvo steigėjas Šv. Kazimiero Kapinių Chicagoje, o dar kitas pusbrolis Kriaučiūnas buvo vienas iš Lietuvių Tautinių Kapinių Chicagoje steigėjų.

PANAŠU Į TEISYBĘ

Nobelio laureatas Russellis rašo, esą, žmogus kilęs, kaip atrodo iš beždžionių, gyvenusių medžiuose. Beždžionės gyvena laimingai tropikų miškuose, valgydamos kokoso riešutus, kai alkanos; ir mētydamos juos viena į kitą, kai būva sočios. Jos nuolat buvo užimtos gimnastika ir ilgai daug metų taip gyveno. Tačiau po kelių milijonų metų tokio gyvenimo miško rojū jį skaičius tiek padidėjo, kad kokoso vaisių pradėjo nepakakti.

Beždžionių pertekliaus problemą išsprendė dvejojai. Tos, kurios gyveno miško vidury, stengėsi kokoso vaisius mesti taip, kad savo priešus padaryt nepajėgiais, t. y. juos tokiu būdu nužudant. Gi tos beždžionės, kurios gyveno pamiškėj, sugalvojo kitaip: jos pastebėjo, kad laukuose yra įvairiausių vaisių, kurie irgi malonūs kaip ir kokoso vaisiai. Ir taip laiku bėgant beždžionės priprato nulipusios nuo medžių praleist vis daugiau laiko atvirame lauke ant žemės... ir be to, joms paaiškėjo, kad laukuose rasti akmenys svaidymui kovojant geriau tinka, negu kokoso vaisiai.

Žmogaus prigimtis mažai pasikeitė nuo to laiko, kai žmogus buvo laukinis. Vienok mūsų supratimas jėgų, kurios veikia mūsų elgesį, neapsakomai pakilo dėl mokslo pažangos. Deja, mokslo pažanga panaudojama ne visur. Ji panaudojama ten, kur reikia, pavyzdžiui, kad žmonės galėtų tarpusavy gyvent taikoj ir tvarkytis teisingai. Dažnai valdžioj ir visur priešaky yra tik tie, kurie susirūpinę, kad niekas niekad nedrįstų liesti jų kilnios išorės, kuri slepia daug nšvარიų kombinacijų. Dominuoja išsimokslinimas tik pasiekti garbės, jėgos ir pajėgti kitą nukonkuruoti ir nugalėti.

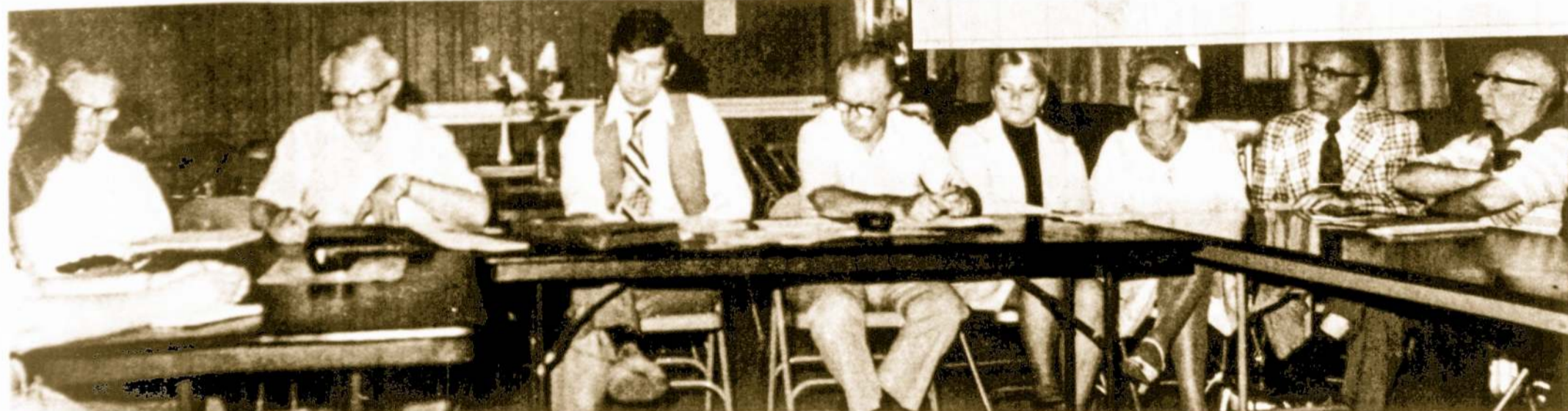
Švietimą ir kultūrą nukreipus klaidingu keliu, vadaui sugeba įtikinti minią, kad du ir du yra penki ir kad jų valdžia iš Dievo malonės. Tokia sufanatizuota minia, jei ir pasiseka laikinai, pavyzdžiui per prancūzų ir rusų revoliucijas pastūmėti į kelią siekti žmogaus tokios laisvės ir teisių, tai ta minia, kaip nepriaugusi tokiai teisingai tikrai kultūrai, ilgainiai valdžios nepajėgia išlaikyti savo rąkose. Tada arba grįžta vėl prie senos tvarkos (išimylį į Napoleoną) ir tokios pat tvarkos, panaudojant tik kitokį melagingą komunizmo vadą. Kad ateity žmonės sulauktų teisingesnes tvarkos, reikia geresnių mokytojų ir kad visi sąmoningiau dalyvautų rinkimuose.

Zigmas Gura

Valerija Kriaučiūnienė priklausė Sandaros 29 kuopai, Tėvynės Mylėtojų Draugijai ir kitoms organizacijoms ir klubams.

Liko nuliūdę sūnus Dr. Algirdas Kreuchūnas, sesers vaikai čia Amerikoje: agr. Andrius Bliūdžius ir Aldona Bliūdžiūtė-Ruokienė su šeimomis. Lietuvoje Liudas Bliūdžius ir Danutė Domarkienė su šeimomis.

Tegul Aukščiausias atlygina Valerijai už tai, ko ji tikrai užsitarnavo. Juozas V. Ruokis

DETROITO LIETUVIŲ ORGANIZACIJŲ CENTRO valdybos posėdis liepos 10 dieną Šv. Antano Parapijos patalpose: iš k. į d. užstotas kasininkas Antanas Vaitėnas, informacijai Antanas Sukauskas, sekr. Stasys Šimoliūnas, pirm. Algis Barauskas, vicepirm. inž. Alfas Šukys, anglų kalbai sekr. Gražina Vaškelytė, vicepirm. Angelė Šukienė, kasin. pavad. Vincas Rinkevičius, laišku rašymui vad. Algirdas Vaitekaitis ir užstotas dr. Arūnas Vaitekaitis. Posėdyje buvo svarstomi visų metų užsibrėžti pagrindiniai darbai. (Nuotrauka K. Sragausko)

A. A. VALERIJA KREUCHUNIENĖ

Š. m. liepos 20 d. Detroite, sulaukusi gilios senatvės, 92 metų, mirė VALERIJA KRIŠČIŪNAITĖ - KREUCHUNIENĖ. Palaidota Tauti nėse kapinėse Chicagoje. Gimė 1886 gruodžio 9 d. Marijampolėje. V. Kreuchūnienė į Ameriką atvyko labai jauna aplankyti savo tetos, motinos sesers, kuri jau seniai čia gyveno. Amerika jai patiko, tad kiek paviešėjusi grįžo Lietuvon ir čia po metų apsisprendė visam laikui vykti Amerikon.

Valerija Kreuchūnienė buvo labai energinga, plačių pažiūrų ir geros, jautrios širdies asmenybė. Ji buvo pasirengusi kiekvienam padėti. Savo laiku labai daug dirbo šalpos darbuose. Stam-

VALERIJA KREUCHUNIENĖ

Kas skaito, rašo -
SANDARA
išsirašo

BALZEKAS MOTOR SALES

CHRYSLER
Plymouth

4030 South Archer Avenue
Chicago, Ill.

Since 1933

CHICAGO'S OLDEST

CHRYSLER-PLYMOUTH DEALER PHONE: 847-1515

PASSBOOK SAVINGS...

the best way to save regularly!

5 1/4 %
year

Paid and Compounded Quarterly

OUR SAVINGS CERTIFICATES 7 1/4 %
EARN UP TO

Mutual Federal Savings and Loan

2212 WEST CERMAK ROAD

PETER KAZANAUSKAS, President

HOURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thur. 9-8 Sat. 9-1

SERVING CHICAGO AND SUBURBS SINCE 1905

see us for HOME financing.

AT OUR LOW RATES

WITH REPAYMENT TO FIT YOUR INCOME

INSURED

CHICAGO, ILLINOIS 60608

Phone: Virginia 7-7747

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptar nauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą.

Mes norėtum būti Jums laimingi ir teištyje

Sąskaitos apdraustos iki \$40,000.00

FRANK ZOGAS
President

MIDLAND SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4040 Archer Avenue
Chicago, Illinois 60632
Phone: 254-4471

Ir 8929 So Harlem Ave.,
Bridgeview, Illinois 60455
Tel 598 9100

5 1/4 %

paid quarterly
4 Year Savings
Certificates
Minimum \$5,000

7 1/4 %

All accounts compounded daily -
Passbook Savings